

2. 12. 1972

103035

FARMANDNORSK FORRETNINGSBLAD
Grunnlagt 1891 av Einar SundtOslo, lørdag 2. desember 1972
Nr. 49 – 77. årgang

Dr. philos Trygve J. B. Hoff

REDAKSJON:

Ole-Jacob Hoff

ansvarshavende redaktør

Cand. oecon Kåre Varvin
redaksjonssjef og disponertPer G. Damsgaard
redaksjonssekretær

Kontoradresse:

Roald Amundsens gate 1.

Postadresse: Postboks 1300 Oslo 1.

Telefon: 41 69 20.

Telegramadresse: «Farmand»

Bank: Andresens Bank A.s

Bankgiro: 8016.05.00739

Postgiro: 8081

Utkommer hver lørdag.

I løssalg kr. 2,50.

Abonnementspris i Norge

og i de nordiske land:

1 år N. kr. 84,-, ½ år N. kr. 42.

Øvrige utland:

1 år N. kr. 108,-, ½ år N. kr. 54,-.

Abonnementet må forskuddsbetales
og løper til oppsigelse skjer.

ANNONSEAVDELINGEN:

Telefon: 41 69 20

Salgssjef Chr. Magnus

Annonsepriser:

Format	Sort	2-farvet	4 farvet
Forside			4200.-
Bakside		3500.-	4200.-
1/1 side	2000.-	2700.-	3700.-
2/3 side	1350.-	1800.-	2500.-
1/2 side	1025.-	1400.-	1900.-
1/4 side	560.-	750.-	
1/8 side	320.-	430.-	

Notis-annonser: Kr. 3,- pr. ord.

1 ord maksimum 15 bokstaver.

Materiellfristen: Sort og 2-farvet: 3 uker.

4-farvet: 7 uker for bladets salgsdato.

Vi sender Dem gjerne vår fullstendige annonse-

tariff.

Representanter:

Canada:

International Advertising Consultants, 915 Car-
lton Tower 2, Carlton Street, Toronto 2, Canada.

Frankrike:

William Buhl, Publicité & Marketing Scandinaves,
142, Avenue des Champs Elysees, Paris VIIIe.

Japan:

Mr. H. Kajiyama, Tokyo Representative Corpo-
ration, Room 514, Tow-Higashinakano Coop.
3-16-18, Higashinakano, Nakano-Ku, Tokyo.

Storbritannia:

F. A. Smyth & Associates Ltd., 35 Dover Street,
London W1X 3RA.

Sverige:

Analisa og E. Ragnvald Backlund, Gösta Ekman
väg 15 V, 126 54 Hagersten, Sverige.

Forenede Trykkerier AS, Oslo.

Opplag: 34 000. Trykkmetode: Offset.

Redaksjonen avsluttet
onsdag kl. 14.00.

Fra Jøssingsfjord til Sognefjord

Ubåt-affæren i Sognefjorden er en nasjonal skandale. Den må få konsekvenser for de ansvarlige. Et kort tilbakeblikk viser hvorfor:

På ett punkt var Adolf Hitler og Winston Churchill skjønt enige; norsk territorium var å betrakte som åpent område for deres krigsoperasjoner. Det skyldtes ikke ondsinn hos noen av dem, men det enkle faktum at begge forutsatte at fienden ville benytte Norge i sin krigsføring. Hvorfor? Fordi nordmenn selv hadde vist hverken evne eller vilje til å forsvare sitt område.

Hitlers og Churchills grunnlag for denne antagelse var solid: Det tyske handelsskip «Altmark» søkte i 1939 inn til Norges vestkyst og fulgte norsk farvann sydover. Dette var misbruk av norsk nøytralitet, for skipet hadde britiske fanger ombord — hva tyskerne benektet, men britene visste. Men de norske myndigheter våget ikke å undersøke skipet, og gav det fritt leide. Da værende flåteminister Churchill sendte til slutt inn krigsskipet «Cossack» i Jøssingsfjorden, hvor «Altmark» hadde søkt tilflukt, og befridde fangene. Enda en grov krenkelse av Norges «sjølråderett».

Men verst var de uunngåelige konklusjoner Tyskland og England trakk av Altmark-affæren. For de ble av fundamental betydning for de operasjoner som begge parter gjennomførte et halvt år senere — 9. april 1940.

Av affæren i Sognefjorden, kan utenlandske admiralstaber og generalstaber bare konkludere at nordmennene mangler vilje eller evne til å verge norsk område, siden de lar fremmed krigsmakt straff-fritt operere der. Dette konstaterer de ikke nødvendigvis i aggressivt øyemed, ut fra rent defensive hensyn vil en rekke stater måtte registrere den fare som ligger i at fiendtlige styrker kan operere i norske farvann og på norsk område.

Fadesen i Sognefjorden øker dermed ikke bare muligheten for at Norge blir trukket inn i krig. Den øker også faren for at Norge blir direkte årsak til krig. Der finnes ikke militære tomrom i det nord-atlantiske område. Hva et land selv ikke kan forsvare, vil andre makter nødvendigvis legge ut til operasjonsfelt.

*

Hva skyldtes skandalen — mangel på militær evne eller mangel på politisk vilje? Hverken Regjering eller Forsvarets Overkommando har hittil gitt noe klart svar. Det må komme.

Men la *ingen* igjen komme og si (som det først ble sagt) at opp-

draget — å tvinge den fremmede ubåt til å identifisere seg — var «umulig». Den historien vil ingen tro. Der hersket drømmeforhold for en vellykket gjennomføring av oppdraget, i og med at ubåten var fanget i en fjord.

Dette synes Forsvarets Overkommando nu å ha innsett; den skylder nu på at det var gjeldende «instruks» for slike operasjoner som gjorde det umulig å tvinge ubåten opp til overflaten.

Dette er en smartere unnskyldning. Den skyver ansvaret vekk fra den sittende regjering og forsvarsministeren og over på tidligere regjeringer, som måtte ha utarbeidet eller godkjent instruksen. Samtidig tåkelegger den hvorvidt ren og skjær militær evneløshet skulle være årsak til fadesen i Sognefjorden.

Altså — en brukbar bortforklaring både for den politiske og den militære ledelse. Men i lengden duger ikke bortforklaringer i forsvarsspørsmål: jfr. historiens dom over både den politiske og den militære ledelse i 1940.

Farmand har i alle år utfordret «rette vedkommende» til å svare på om Norges forsvar er adekvat — om det kvalitativt og kvantitativt er istand til å møte sine oppgaver i krig og fred. Ingen militære sjefer har giddet eller våget å svare. Men de er ikke dermed uten ansvar. De må forklare forholdet, *om* nu Marinen virkelig viser seg å være underkastet en instruks, som gjør det umulig for den (under optimale forhold!) å møte en situasjon som Marinen nettopp eksisterer for å behandle.

Forsvarets Overkommando skal være meget forsiktig med å rake kastanjene ut for de politiske ansvarlige — hvis det er hva FO gjør ved å gi instruksen skyld for fadesen. For om landets politiske ledelse sa igrunnen Johan Kleppes fjes på TV det meste; Forsvarsministeren var stiv av skrekk. Åpenbart hadde han aldri forestilt seg at der fulgte nasjonale oppgaver med stillingen som forsvarsminister, et «bein» han fikk av Lars Korvold. Dessverre tjente statsråd Kleppes anførsler ytterligere til å disqualifisere ham som forsvarsminister:

For det første hadde han latt «ubåten unnslippe for å unngå tap av menneskeliv». Dertil er å si at ansvaret for eventuelt tap av menneskeliv måtte bæres av den fremmede ubåts sjef

Regjeringsorganet Izvestija håner ubåt-affæren: U-båten var en sild...

og hans oppdragsgivere, det var deres valg. Men det valg Norges forsvarsminister traff ved denne avgjørelse, var at det er bedre å risikere flere nordmenns liv i fremtiden, enn idag å kreve respekt fra inntrengerene. Intet demokratisk lands forsvarsminister bør treffe et slikt valg — og overleve politisk.

Videre mente statsråd Kleppe at ubåten hadde hatt det «lite hyggelig» i Sognefjorden, han trøstet seg med at det nok ville virke avskrekkende. Til dette resonnement bemerker altså historien at det er feilaktig — og dertil livsfarlig for landet:

Når en fremmed ubåt slipper så lettvtint, kan både NATO-land og Warszawa-land bare konstatere at nordmenn ikke beskytter sitt eget territorium; og de vil innrette seg derefter. Det er på dette punkt ubåt-affæren avslører grov svikt, hvaenten svikten ligger hos vår politiske ledelses innsikt eller hos våre militæres evne.

En liten nasjon som ikke kan forsvare seg selv, blir en kasteball for andre; derfor søker de små nasjoner allierte. Men den lille nasjon som ikke vil verge sitt territorium, opphører før eller senere å eksistere. Der finnes en rekke folkegrupper på størrelse med den norske, som ikke kalles nasjoner. Fordi de intet land har.